„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте овакиг ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 51. У Новом Саду у недељу 5. (17.) априла 1887. ГОДИНА XXII.

УСКРС.

Кад је светом највећма овладао разврат, кад су истину и правду највећма гонили, а лаж уздизали, кад се фарисејство и лицемерство највећма славило, кад је привремена људска сила угушивала сваку слободу, кад је та сила највећма притезала ропске окове народима — у то страшно и грозно доба по човечанство, видимо, где се свету јавља бого-човек, па ради свом силом и снагом својом и бори се против таме и мрака, против ропства, против лажи и неправде, а војује за истину, правду и слободу.

Радио је, борио се и најпосле своју велику мисао, мисао, да спасе и избави човечанство, откупљује крвљу и животом својим, завршује свој рад мученичком смрћу, издише на мукама, на крсту разапет. „Оче! ако ме може мимоићи ова горка чаша, нека ме мимоиђе, ако не, нека буде воља твоја“ — изговорио је Христос удалив се од светине, да се прибере, па онда да се реши: да живи или да умре. И он је морао умрети; морао је за своју науку још и на последњи корак да се одважи. И он се одважио: предао се књижницима и фарисејима, да га суде и да га муче и онда да га осуде на смрт, на коју су у оно време осуђивали највеће и најокорелије разбојнике.

Али свету мисао његову нису могли разапети. Оног часа, кад је Христос у мукама на крсту издахнуо, онда је тек његова мисао оживила. Потоњи векови то су показали. Не помогоше ни мучења, ни гоненја — она се ширила, захватала све више и јаче маха и најпосле она је овладала светом.

Не мога нико свету мисао Христову да угуши, али је могоше људи на зло да окрену. Под плаштом лепе науке Христове они постадоше црњи и гори фарисеји и лицемери од оних, што Христа разапеше. Привремена људска сила оживила је на ново, па смо дочекали да под том силом не поједини, већ читави народи имају своје страсне недеље, које вековима трају, а још никако Ускрса да дочекају.

Али ће га дочекати једном сви. Свака је сила за времена, а правда, љубав и истина морају кад-тад победити. Могли су Христа разапети, али мисао његову нису могли угушити; могли су ту мисао да сузбију, али само за време, а никако за увек. Сузбили је, окаљале је грешне и прљаве руке, али ће она ма када светла и јасна народима опет да се укаже, онако исто, као што се појавила, кад је Христос испустио своју велику душу. Доћиће доба, да мијне страсна недеља свима народима, а да отпочне светла недеља. Задрхтаће тада фарисеји, закукаће лицемери, силници ће се упрепастити, јер ће наступити царство правде, истине и љубави међу људима.

* * *

И ми имамо своје страсне недеље, и ми смо дочекали Христову страсну недељу. Тешки су дани, у којима данас живимо, тешки претешки, али зар да клонемо, зар зато што нам је тешко, да сами себе убијемо, па да не дочекамо и своје светле недеље. „Где сте тројица, ту сам и ја међу вами“ — ту треба да је љубав, да је братска слога. Љубав и слога треба да нас загревају, онако исто, као што се њима загревале у прво доба хришћанства „скупштине,“ оне живе цркве Христове. И нами су нужне љубав и слога, и нами су нужне „скупштине.“ Па, као што је Христос тражио народне скупове, као што је народ штитио и бранио од лицемера и фарисеја, тако треба и ми, не заборављајући на свету науку Христову, да тражимо да се сложимо и удружимо, па онда сами да одбијемо од себе данашње лицемере и фарисеје. Чувајмо се од њих....

Има... има сваки народ и својих Пилата и својих књижника, својих лажних пророка, али валда ни једном народу није нужно да се чува од њих, као што је нама нужно, да се чувамо и не заведемо за нашим књижницима и Пилатима.

Кад будемо данас и сутра прославили Ускрс, кад будемо провели у миру и весељу ове данашње светле празнике, па кад се будемо састали трећи дан Ускрса на народњем збору и договору, — сетимо се још једном свете науке Христове, опоменимо се љубави и слоге, али чувајмо се и од својих књижника и фарисеја. — У име велике мисли Христове, у име правде и истине, у име љубави слоге народне, кличемо и ми „Христос васкрс“.

СЛОВЕНИ ПОБЕЂУЈУ...

Борили смо се, војевали смо јуначки и у многим тежим приликама и временима, па и ако смо често подлегли, изишли смо из борбе чисти, светли. Стајали смо на бранику права народних у црњим данима, па да сада малакшемо, да сада положимо оружје? Никако!

Не велимо, да нама руже цветају, наш положај је озбиљан, али не треба клонути. Данас, баш у овај мах, када цела Аустрија дркће од Словенства, када Угарска и сама предвиђа брзу опасност, која Аустрији прети од стране Словенства, данас да малакшемо, данас да задремамо, канда се никада не би пробудили.

Па и данас трубе неки наши листови, како смо ми мали, незнатни, како треба само да се трудимо да одбијемо нападаје.

Нека нас бог сачува од полутанства, али најпре боримо се мушки, чувајмо се и сами.

Указујемо прстом на остало Словенство, особито Словене у Аустрији, па при тако лепим изгледима ми не треба да скрстимо руке, јер од давна не беше случај, да се Словенство у овој држави тако сложно борило.

Да видимо прво Словене у Аустрији. Орган мађ. умерене опозиције „Pesti Naplo“ донео је велики уводан чланак о Словенима у Аустрији. А ко је год ревносно пратио бечку и пештанску, немачку и мађарску штампу, могао се уверити, да та штампа још никад није поклањала толико пажње Словенима као сада.

Наведени орган мало који дан, да не донесе уводне чланке и извештаје о Словенима, и ми ћемо их ради карактеристичности овде у изводу навести. Развитак аустријске унутарње политике све више узима на себе словенско обележје, па то утиче и на спољну политику, утиче на дуалистички склоп државни, а од утицаја је и на народносно кретање Хрвата и Словака. За Мађаре, вели, то не може бити равнодушно, што ће се Аустрија пословенити и што се немачки утицај у Бечу потискује. То доказује поглавито напредак Чеха, па се то показало и у садањим седницама државног немачког сабора где су Грегер и Тун напали на Мађаре, и дуализам.

Ено наредбе министра правде Пражака, по којима је чески језик постао званичан језик у парничким и судским стварима код ческих судова.

Али су Чеси и паметни људи, они што освоје то и осигурају себи. Пошто су прво на ческом сабору осигурали себи већину, сада раде на томе, да и у Моравској преустроје изборе. Наслов је том новом законском предлогу: „нова подела моравских изборних срезова.“ У Моравској има 1.507.000 Чеха па шаљу у сабор само 11 посланика а само 629.000 Немаца а ови шаљу 25 посланика. Но није право. Ову превласт Немаца осигурао је Шмерлинг, јер је и сваком немачком месту дао права избора а ческа села спојио је у велике срезове, Наравна ствар, док се овај законски предлог произведе, Немци ће и у Ческој и Моравској бити у мањини а Чеси у већини.

Ево овако гуди лист мађ. опозиције и заиста оправдана му је бојазан, јер треба знати да у Аустрији има 13 милиона Словена а Немаца само 8 милиона, па и Талијанци држе са Словенима.

Поменути лист вели: „Не тичу нас се Словени ни немачка Аустрија, нас се тиче Аустрија као савезник. Па шта ће бити ако Словени победе?“

Оволико о Словенима у Аустрији.

А ако погледамо на север, па видимо да и у Русији словенска ствар добро стоји, онда би највећу нетактичност учинили, да сада полажемо оружје. У Русији се ломи а трвење је тако јако да се чује по целој Европи. Катков или Гирс?

Гирс лако може пасти. А и ако не падне, он ће чинити оно, што цар хоће. Штампа, што је према Русији непријатељски расположена, све више и више — узмиче. Пре је држала да ће Каткова послати у заточење, а сада и она мора да призна, да Катков није добио неповерење од цара, већ га је цар двапут примио на аудијенцију, и рекао му, како високо цени његово родољубље! Та чивутска штампа мора да призна, да је цар примио себи Аристова, секретара, руског благотворителног друштва, и сам му је цар рекао да је задовољан његовом десетогодишњом радњом око унапређења тог друштва; цела та штампа мора да призна да је цар велики пријатељ Словена.

Словенство напредује, Словенство побеђује, полако али сигурно. Па поред свега тога има данас људи у нас, који приповедају полутанство, глупост. То су политичке кукавице, треба их се клонити.

У.

ОМЛАДИНА
(ДРУ ПОЛИТУ И „БРАНИКУ.“)

„Ој давори, српска омладино!
„Шта си данас дочекала тужна!“

Дакле ипак се разбира, којем се омладина приволела царству! Сваки, који поле прати догађаје у нас Срба, зна, којем се омладина приволела царству, али неће да зна др. Полит ни „Браник“, јер им не стоји у интересу да знају. Цилитнули сте се господо, али не погодисте циља; не на меристе се на згодну фирму. Или зар тако јадно мислите о омладини, да је она кадра именом својим да штити и заклања оно што је за осуду! Не, господо, омладина знаде да је зазор погазити образ и поштење, те вером преврнути. Омладина је сита вашег опортунитета и пасивитета, омладина не ће вером преврнути, те „дати умље за безумље!“ Варајте се радошћу,

ЛИСТАК.

КАКО СЕ ИДЕ У СЕНТОМАШ НА ЗБОР.

У Сентомаш иде с' мирно
— Чело збиљско, крепак ход —
Не ка' оно у сватове,
Ал ни као на спровод.

У Сентомаш иде с' тако
К'о на важан, свети рад.
Понесу се мисли здраве,
Од к'их може бити склад.

У Сентомаш иде с' жељно
Да с' истребе многа зла;
На основу стара правца
Нови правац да се да.

Тамо с' иде стазом правом,
Јера то је к правди пут, —
И окићен заборавом
Нико не ће бити љут.

Не носе се тамо страсти —
Наше клетве стари дуг.
Где се личност сагне, скрије,
Ту је духу широк круг.

Што нас цепа, то је ситно,
То је ниско, — то је срам.
Огромно је што нас спаја
— С том се вером иде там'.

У Сентомаш с' иде свесно.
На жртвеник! ко ће пре!
Свак' жртвоват' мора нешто, —
Колко може, колко сме.

Ко осећа трунку греха —
Не скривај га, већ признај!
Те ће трунке да угуши
Здрави братски загрљај.

Ту се не сме много питат'
Ко је стар, а ко је млад.
Веровати сваком треба
Да је српској срећи рад.

С она четир дивна слова,
Што их пружа грбе наш,
С тим у срцу, с тим у души
Иде се у Сентомаш...

И онда ће светао бити
Васкресења трећи дан.
И Сентомаш показаће
Да је опет Србобран.

(Стармали.)

ЦРВЕНО ЈАЈЕ.

Кад би га разбили, ољуштили и исекли на комадиће, могли би га многима дати, али онда то јаје није за спомен, већ одма да се — поједе. А ми га дајемо само спомена ради, и онда га можемо дати само једном или другом, но никако и једном и другом или више њима. А морамо га неком дати..

Само коме да га дамо?... Деца се највише радују Ускрсу, али се не радују Ускрсу због Ускрса, већ због црвеног јајета. Да га дамо, дакле детету, али ком детету? Дете остаје дете, и шта мари оно, узеће га, преврнуће га, радоваће се за часак, проћиће га радовање, наћиће друго дете, куцнуће се с њиме, може јаје разбити — и онда опет нисмо јаје дали спомена ради, а ми и опет кажемо, дајемо црвено јаје на данашњи дан само спомена ради...

Па.... човеку! Добро, добро, али ком човеку? Дајте нам га! Па зар га немамо? Требало би да га имамо, али на велику жалост нашу, он је сам крив, што га немамо. Том човеку дали би ми најрадије не обично црвено јаје, из гомиле извађено, него баш самог „чувара,“ оно прво јаје, које добра домаћица из варзила извади и које кући намени, да кућу чува. Кад би то јаје, а том човеку могли дати, рекли би: Ево ти ово црвено јаје, име му је чуваркућа, ми ти га радосно дајемо. А ти кад-год погледаш у њега, опомени се, па буди нам чувар, буди чувар свог народа, чувај и штити народна права — иди у том чувању напред, а ми ћемо за тобом..... Аман не иде, дошло је доба, показало се, да му не смемо дати чуваркућу, да не смемо, за данас бар, то прво црвено јаје испустити из руку...

Тек... тек, ако би му могли дати чисто, бело јаје. Њему би канда такав поклон од нас најмилији био. Чисто, бело јаје не прља руке, али онда нама би све једно било, а и њему би све једно било, у толико што га не би сна шла невоља, да опет пере руке, те да се може руковати са Тисом, па, може бити, и са „соколом“ једним (соко се каже немачки „der Falke“ а може бити — мало покварено — и „Falk“). Али какве вајде од тога? Бело јаје, могли би му сваки дан давати, то није ништа тешко и страшно, тек ако кошта два новчића, а то би преко године изнело нешто више од седам форината, па је велико питање, да ли би он са таквом наградом био задовољан. Питање је то велико, веће, може бити, него цело источно питање, а још веће од босанско-херцеговачког питања, другим речима, да ли Босна и Херцеговина да се оставе на миру, па да тамошњи народ сам собом управља и да удеси своје ствари како зна, или да каква велика сила њиме управља.

Па кад не ћемо ни црвено ни бело јаје да му дамо, — ето, да му дамо шарено јаје. Баш шарено јаје као да би био најбољи и најприкладнији поклон од нас, а њему. Истина, момак и девојка најволе да дају једно другом шарено јаје, али зар у свету нема изузетка? Има свакојаке љубави на свету, па има и политичне љубави. Да му дамо, дакле, лепо шарено јаје. Али како? Да ли оно, просто шарено, или мало и исписано. Ох, кад би могли да испишемо по том јајету муке и невоље народа свога, кад би могли да испишемо свуколику борбу нашу — кад би то могли?!... Могли би, могли, али какве вајде од тога. Морали би ситнописци бити, а слова би тада тако ситна била, да их не би могли просто оком читати, већ би морали узети величаво стакло.

коју вам је учинило ренегатско писмо, али будите уверени, да је омладина кадра само да презире така ренегатска писма, а не да се поводи за њима; будите уверени, да омладина не метанише пред „ауторитетима“, већ се клања само свом уверењу! А сада враћамо бруку онима, који је омладини наменише!

Др. Полит би за себе најбоље био учинио, да оно писмо, које је брже боље штампао у „Бранику“, није никако ни износио на јавност; овако нас је само изазвао, да му рекнемо горку истину. — Има младих сентименталних политичара, којима је довољно, да им какав „ауторитет“ „превуче и мало загуди,“ те да им одмах „срцу одлане у груди“ — и онда се просто заљубе у ауторитет. Особито су приватна писма дра Полита кадра да изазову у њима такво песничко расположење. На част дру Политу такових писама, која су само рефлекси ауторитетске љубави, али ћемо и њега осудити, кад од ренегатских писама хоће да ствара капитал за своју популарност. Субјективно ренегатско мишљење о „Застави“ и дру Политу не може се наметнути овдашњој омладини, па ма се то мишљење појавило и са санкцијом дра Полита. Писцу ренегатскога писма дру Политу желимо, да и доцније не буде медијум, који ће хипнотизовати „ауторитети.“

Ако је др. Полит баш вољан да зна, како мисли овдашња омладина о њему, нека буде задовољан тиме, што констатујемо, да нема ни трунка истине у ономе, што му је у томе послу писао онај млади камелеонски политичар. Констатујемо и то, да је омладина у томе уверењу, да је и код нас престало доба личног ауторитета, и да омладина зна и хоће да зна само за ауторитет начела. Држимо да ћемо учинити услугу дру Политу, ако се не упустимо у анализу и илустровање овог тврђења.

Писац поменутога писма немајући никаквога факта, на који би се могао позвати као на доказ, да омладина гине за дром Политом, врло се наивно позива на то, што је 15 комада Политове брошуре разграбљено овде за један дан! Нека покуша из овога да протумачи велико интересовање овдашње омладине за реч дра Полита: беседе Политове изашле су још 1883. год., и од овдашње омладине мало је ко знао за ту књигу, мало их је читало, а још мање их се интересовало за њу. Па шта мислите, ко је кога потражио: омладина Политову књигу, или Политова књига омладину. После четири године дана шаље сам др. Полит своје беседе, да се продају по Будимпешти, комад по 50 нов., — буд зашто.

Nunc venio ad nomen . . . „Браник“! Да збиља, од кад се тај „Браник“ интересује за омладину, о којој до сада ни цигле лепе речи рекао није, само јој је прљао идеале и денунцирао смерове! Та за бога и по богу, требало је напасти „Заставу“, а „Браник“ се већ исцрпео у нападају, па мисли, добра ће бити сада и омладина. Ништа не карактерише гадније „Браника“, него тај факат, да у прљавој борби својој хоће да окаља и име овдашње омладине. Прођите се омладине, оставите је, нека се сама развија и стане на снагу — светла имена, чиста политичка карактера и чврста уверења, чему је ви научити не можете. „Браник“ се чини луд, бајаги не зна, да је давно изиграо поверење у омладини. Ми ћемо поменути неку заиста маленкост, од куда се „Браник“ и опет могао уверити о горњој тврдњи а од које се маленкости јако застидео. Посланика Мочарија поздравила је омладина приликом говора му. О томе је послана „Бранику“ белешка, коју он, ма да је иначе све поздраве Мочарију штампао, не хтеде уврстити. Ми смо то себи одмах могли протумачити: кад је власник „Браников“, г. Миша Димитријевић држао говор на сабору, овдашња га омладина није поздравила, ма да је тада међу нама био. Г. Димитријевићу зазор беше признати у „Бранику“, да овдашња омладина већма цени и Мочарија, него њега. Јелте г. посланиче, да вас боли, што вас је омладина заборавила исто тако, као што сте и ви заборавили били дужност своју. Омладина се, господо, не слаже с правцем вашим, а један очајни говор пред изборе није кадар загрејати омладину.

„Па с киме је омладина? Само ћемо један догађај да поменемо: смрт Лазе Нанчића. Тада је васколика омладина српска целом свету на видику манифестовала уверење своје. То уверење, те симпатије у омладини неће угушити ренегатска писма, нити ће се омладина дати ухватити на ваш мамац. Тражите утехе у прошлости својој, јер будућност није ваша. Омладина донекле још уме да поштује прошлост вашу, али уме и да презире садашњост вашу.

А, ти омладино, остани стална, као што си до сада била, јер из тебе треба да поникну људи чврстог политичког карактера, самосталног уверења, људи, који ће добро појмити живот народни, људи, одлучни, који се не ће повијати по ветру, нити по Павлу и Петру!

Оволико у први мах.

У Будимпешти. △

Политички преглед.

Србија. У Србији је, осим политичких невоља, које она стално трпи већ од неколико година и с поља и изнутра, у последње време у народу овладала толика материјална оскудица да народ на многим местима не може да се израни до нове хране. До душе владино „Видело“ то пориче и вели да је Србија обетована земља, али заборавља хотимично поменути да је она на жалост то само за бечке и пештанске чивуте. Факат је да је из Београда у три округа влада морала послати телеграфом по дванаест хиљада динара за израну народа, на нарочити захтев окружних старешина. У таком стању тешко је, разуме се, и мислити на редовно уплаћивање пореза. Књажевачки округ, познат у целој Србији и са велике вредноће становника својих и са простога, патријархалнога живота, већ четири пореза (полугодишња) дугује. На многим местима, ради наплате пореза, морала би се продавати и кућа и оних пет дана орања земље осигураних сељаку нарочитим законом. Усљед тога су власти морале нарочита упутства од владе тражити, шта у таким случајевима да раде. Је ли влада на то што одговорила или како — не знамо. Међу тим, за карактеристику, ваља поменути, да нар. режија монопола дуванскога и сви препродавци дувана не плаћају порезу на обрт. Тако у Србији има једна класа људи ослобођена од пореза! Такав је уговор министар учинио с друштвом монопола дуванскога!! И тај министар и данас комотно шета по Београду! Е онда „Видело“ заиста има право, кад вели, да је Србија — обетована земља!

Аустро-Угарска. У овај мах раде угарски и аустријски одбор, који имају да удесе начин по ком би се одредило колико би имала да приноси на заједничке трошкове Угарска, а колико опет Аустрија. Сами одбори нису могли да се сложе, него су морали сваки из средине своје да изаберу пододбор. Читава се ствар у опште нешто затеже. Нико неће да попусти. Аустријски одбор неће, а мађарски рекли би да не сме, јер треба знати, да су избори на прагу, а ту мора и мађарска влада да се покаже према Бечу мало кочоперна.

Разна мишљења.

„Стармали“ доноси ову изјаву:

„Поштованом уредништву „Браника.“

На оно, што се у 37. бр. вашег цењеног листа рекло о мени са односом на брошуру дра Полита, истине ради морам и ја нешто рећи — кад се већ потрзају приватна писма, која нису била намењена јавности.

Истина је, да сам са нестрпљењем очекивао књижицу дра Полита. То сам му и писао. И баш за то, што сам из пређашњих писама његових разабрао, да има што он не одобрава „Застави,“ али има богме што не одобрава ни „Бранику,“ надао сам се, да ће реч таког првака, а са неутралне висине, уродити оним плодом, који нам је сада најпотребнији, и за то сам му зажелео пламена мача његовог небесног имењака. — Кад сам добио брошуру, и чим сам је само овлаш („на душек“) прочитао, писао сам му да се у многом погледу са њиме слажем (при чему и данас остајем); — то је све истина. Али — да сам све, што је у њој „хвалио,“ без икакве приметбе — то је оно, што није истина. Већ напротив, већи део тога мојег писма односио се на оно, су чим се не могу потпуно слагати.

Не могући оставити без приговора, да се из мога приватнога писма (и то баш у ове кобне дане) у једностраној цели пред публиком прави некоректан Resume, морао сам ову изјаву написати. Али признати морам, да бих волео, да нисам на то приморан.

С поштовањем.

З.-Ј. Јовановић.

* * *

„Воља Народа“ пише:

За илустрацију како др. Полит обара Нанчићеву броширу, нека послужи његово оригинално писмо, што га је нашем дичном грађанину Кости Јовановићу писао, које се у нашим рукама налази о чему се сваки, који жели, уверити може.

Писмо гласи:

У Новом Саду, 4. марта 1887.

Пошт. г. Кости Јовановићу.

Јављају ми из Панчева, да Коста Јовановић растурује Нанчићеве брошире и да грди Полита на сва уста. То би ми жао било од негдашњег „команданта“ о ком сам ја имао боље мнење. Ал кад већ негдашњи „командант“ растурује Нанчићеве (управо Томићеве) брошире, нека бар каже да читају и Политову броширу, па коме „врана мозак није попила“, тај ће знати на чему је.

Др. М. Полит Десанчић с. р.

Наш дични грађанин Коста Јовановић нехтеде г. др. Политу приватно одговорити претпостављајући, да његов одговор на јавност изићи неће, већ нас умолио, да тај одговор ми у наш лист уврстимо, које ми ево овим радо чинимо.

Одговор гласи:

Штов. г. дру Политу Десанчићу.

Када је оно нотабилитетство као љута змија почела опасивати народ наш, ја сам — задрхтао! Задрхтао, али не клонуо. Сетио сам се жртава које је народ српски при избору Вашем поднео, сетио сам се тих жртава те сву и оправдану наду а и спас народа српског положио на бога и на Вас. И змија нотабилитетства све јаче и јаче стезаше; опасност је све већма расла; и куцну већ дванајсти час, и ја сам по ново задрхтао јер не видех — Вас! У овај мах сам задрхтао не из очајања већ из разочарања. Народ је чекао, и ја сам чекао Вас, а Вас не бијаше . . .

Но — хвала богу, хвала онима које Ви хоћете да сатрете, хвала свести народа српског, данас је нотабилитетсво — мртво. Ја сам дочекао да као стари „командант“ негда доброг ђенерала, будан и на ногама овде у Панчеву огласим смрт нотабилитетства; ја сам то дочекао а шта ће те Ви — показаће најближа будућност.

Онда кад народ беше у опасности нехтедосте га Ви повести; данас кад сте Ви у опасности не треба народ да иде за Вами.

Тако ето ја; а тако ће сигурно мислити и сваки онај „коме врана није мозак попила“.

К. П. Јовановић.

* * *

Мало „Застави,“ мало „Бранику“. „Стармали“ пише: „Стармали“ не може да разуме „Заставу“, за што се тако узјогунила да на дневни ред Сентомашког збора, као нарочита тачка дође „Претрес бечкеречког програма.“ Та збор се за то и сазива да изрече, или:

„Остајемо при Бечкеречком програму, јер потпуно одговара и садањим нам потребама.“

или:

„Бечк. програм не одговара садањим потребама потпуно (даклем мора се преиначити и попунити.)“

А да би се ма које од овога двога могло изрећи без претреса, то наша логика не може да схвати осим ако реч „збор“ искључујемо реч „договор“).

Сад да се окренемо „Бранику“ — а све у пријатељству и поштовању. Шта ли је то тако срамно, чиме би се могао попунити бечкеречки програм? Да ли н. пр. и ово:

„Прека је потреба, да се заузмемо за материјалне интересе народа.“

Ако је то какав баук, није наш, већ оне владе која гомила дугове на дугове, трошећи милионе на кеове, опере, парламентарнице, — а не пита зашто народ бежи у Америку. — Е, ал така тачка у нашем програму, могла би се тумачити као (боже опрости) социјализам? — Свашта се може свакојако тумачити, — али свачему се може и доскочити. Не дај „Заставашима“ да они тај предлог изнесу; изнесите га ви. Неко га мора изнети. Иначе би народ, који под теретом клеца и једва дише, изгубио веру у све нас. А имао би и право.

Вести из места и са стране.

Црвена јаја. Наћићемо их сад свугде, на соваку, у соби, салону, колиби. Шта значи црвено јаје, о том би се могле читаве књиге написати. Неки И то би морали ми да чинимо, који обичним погледом гледамо на наш јаван живот, а њему, који је научио да са неке висине — баш као прави соко — гледа на све . . . . та и да не говоримо о томе . . . . тешко нам је тешко, валда баш онда не би ни словца прочитао. . .

Па опет: не можемо му дати црвено јаје, не можемо му дати бело јаје, не вреди му дати „исписано јаје,“ а треба ипак да му дамо ускршње јаје. Нека буде за сада то јаје — просто шарено, онако као што га дете „шатвосером“ ишара. Оне беле кривудаве пруге нека означују пут, којим многи и многи наши људи, — ако хоћете, нека су и први — иду. Добар је тај пут, аман, да ли је и леп? Тешко, јер није прав. Има на њему згоде, да се и сакријемо кад морамо, а нама је нужно, врло нужно, да се не кријемо . . . . .

Нисмо ми криви, што му морамо дати просто шарено јаје, са оним простим белим кривим пругама . . . Нисмо, бога ми нисмо, могли би се заклети и данашњим Ускрсом . . .

Кад нисмо ми криви, а ти га прими, ако ни зашта друго, а оно спомена ради . . .

—ић.

КРИСТА И ЂУРА.

ЦРТА ИЗ ПЛАНИНСКОГ ЖИВОТА.

Написао Ф. Ђ. Кошћал.

Видео сам је од прилике четири пута.

Најпре као вижљасту девојчицу. Верујте, да над Кристом Јировчевом у планини није било девојке. Где је она, тамо је смеј и весеље.

За тим сам је видео као срећну невесту, срећну, боме, те како! Јер која се год довела на добро Плишићилово у Задољу, могла је разговарати о срећи највећој. А кад је на том добру дорастао до женидбе Ђура Плишићиков најстаситији младожења од свију Плишићилових, што их се игда женило, говорило се свугде: која постане по вољи Ђуриној газдарица на добру, та ће бити у нас краљица.

И Криста постаде.

Ђури су јављали и нудили са свију страна, где је било какво добро и где је каква кћи на добру већ на удадбу; световала га мајка, пријатељи — све бадава. За Ђуру као да друге нема на свету, него Криста Јировчева — из оног кућерка. Смешкао се само проводацијама и одбијао је све понуде, те је онима, који се намерили на њега, натерао готово сузе на очи — тако се пакостили. А кад су га световали пријатељи и кад га је молила мајка, те га је подсећала, какве су жене Плишићилови доводили на добро своје и како још ни један није толко памет изгубио, да доведе жену из каквог малог кућерка, трже се Ђура те рече одлучно: „Еле ја — ја ћу бити први и ако Кристу не доведем — нећу довести никоју. —“

И довео ју.

Кад друкчије не хтеде, мати — кукуљава бака — пристаде, а пријатељима добро дошло сватовско весеље. Била вам је то свадба, какве у планини већ давно није било. И сад је још видим пред собом такову, каква беше у тај славни дан. Ђура као јаки храстић, израст силе планинске а на њега се ослањала невеста као бела бреза — Криста; очи јој се светлуцају а лепо лишце с оним враголастим рупицама на образу запурило се.

Њена лепота није била тек штогод — та и старом „форшту“ Каменцу и млинару Швејди завртула је мозак.

„Форшт“ Каменец био је заклети непријатељ женскадији. Али кад виде Кристу као невесту, паде у севдах па је пио четрнаест дана од „дешперације“, што се није оженио. А млинар Швејда, тај од како је жив, није погледао женску осим своје буцмасте „госпође матере“. Али чим угледа Кристу на добру Плишићилову, непрестано је млео: „Такве газдарице Плишићилово добро нити је имало нити ће имати — а — стара, иди ми с пута!“

Сретна Криста!

Видео сам је онда ето такву срећну.

Али за тим — то је било по трећи пут — видех ју тамо под окомком — без живота. О том баш хоћу да вам причам. — — —

* * *

Смотлахову Дору, кад се доселила однекуд из велике вароши к нами у планину и кад се удала — тек ради имена — за Јозу Јакубца, требале су жене ухватити за руку па ју лепо извести из Задоља. Онај кућерак над Плишићиловим добром на окомку не беше на добро, него на квар!

Дора од како је у Задољу ништа није ни радила, него само својим „циганским“ и „урокљивим“ погледом завртала главу мушкима.

Убога Криста!

На њенога мужа, на Ђуру, намерила се Дора највише и — укебала га.

Какве пре беше среће на добру Плишићилову! Ђура и Криста непрестано су једно уз друго, а лице им се увек смеши. Још више се смешили, кад је у великој одаји почео да се растрчава мали Ђурица, исти отац, и када се из колевке на њих обоје осмејкивао мајчин лик, Криста.

Красно ли беше за зимњих вечери; у великој пећи весело пуцка, пријатна топлота разлива се по одаји, деца спавају а отац и мати пријубили се једно уз друго те гледе анђеоско лишце мале Кристе и малог Ђурице како се у сну смеши; срце им игра од радости... А сад?! Само да није те Доре, те „урокљиве“ Доре!

Завртала му мозак по мало, по лагано — Ђура се од њених ватрених погледа бранио и бранио — ал Дора — Дора га ипак укебала.

Криста сиротица остала на домаћем огњишту сама.

Тужно ли јој беше за зимњих вечери! — Кад је било светло у тој великој „господској“ одаји, није могла Криста у њој да издржи. Та та иста светлост је некад озаривала мило лице, кудраву косу Ђурину! А кад би на њену заповест светлост угасили, отимали јој се из грла болни узвици; било јој невољно у тами, у којој је некад у „златне вечерне часе“ била толко задовољна већ само тим, што је слушала дах мужа свога.

А тај муж се сад скита свако вече — и свако вече одлази тамо на окомак — к Дори.

Не чудите се, што се једном у вече тргла Криста у тој својој дугој осами и потрчала на окомак оном кућерку, где је Дора уза се око-

тврде, да црвено јаје потиче још из римског доба кад је нека кокошка, о дану рођења римског цара Александра Севера, снела црвено јаје. Хришћани држе, да је црвено јаје жив спомен оне крви и оних мука, које су први хришћани препатили. Али биће да је црвено јаје символ Христовог ускрснућа. Црвена јаја су прво почели правити Словени, дакле то је словенски обичај. У Русији се ваљда највише на свету бојадишу црвено јаја.

Неће да потпише повереницу. Читамо у „Србобрану:“ „Познато ће бити нашим читаоцима, да смо у своје време јавили, да је и српско-православна црквена општина у Г. Карловцу закључила дати повереницу 54-рици народних посланика на српском сабору у Ср. Карловцима за њихово мушко држање у обрани народних права. О судбини те повереснице добисмо од нашега поузданика из Гор. Карловаца следеће писмо: „Чули сте, да је повереница од општине усвојена; али као да ће је мрак прогутати. Неће председник, г. Петар Слепчевић да потпише. За ствар се много и одушевљено заузимље овдашњи трговац и тутор црквени г. Дане Бањанин. Вели, да ће он сам послати повереницу, ако други не усхтеју без председника. Овај догађај довео је општину са председником у озбиљни конфликт. Говори се као поуздано, да ће на првој седници скинути председништво.“

У ствари новосадског вашара. На молбу, коју су поднели око њих 50 које трговаца које занатлија, да се расписани ванредни вашар не би одржао 5. (17.) априла, а то је баш на наш Ускрс, стигао је отпис министра земљорадње обрта и трговине — по ком се отпису дозвољава, да се тај вашар одржи. У отпису се још вели, којим путем и начином има дотични закупник да тражи одржање ванредних вашара, али зар тај начин није важио и до сада, или се Чивутину Полаку за овај мах гледало кроз прсте само за то, што је одржање вашара огласио већ и у званичним новинама. Добро, запамтићемо и то!

Силом нас помађарују. За сад имамо да прибележимо два случаја. У угочкој жупанији у једној чисто румунској општини подигла је влада мађарску државну школу. У румунску општинску школу после тога ишло је 117 деце, а мађарска државна школа остала је празна. Чуо је за то и сам велики жупан, па дошав једном у румунску школу, нађе, да у њу могу само 60 деце ићи. Попрети за тим, да ће школу затворити, ако се сама општина не постара, да она друга, т. ј. њих 57 оду у мађарску државну школу. Други је случај, да су жељезнички стражари добили налог, ако не помађаре своја имена, да ће се отпустити из службе. Усљед тога Румун стражар Кручо помађарио се у Керестеша, а стражар Имбриоан у Имбраја. Као што видимо, мало по мало, па ће нас силом помађаривати, кад не могу лепим начином. Али, хоће ли се користити тиме што Мађари, и хоће ли тиме усрећити ову земљу? А ко би то могао знати!

Проневера. Јављају из Прага, да се у тамошњем порезном звању ушло у траг великој проневери. Порезни чиновник Ј. Похе проневерио је 7000 фор. па побегао. Полиција га још није ухватила.

Латински језик у реалкама. Министар Трефор издао је ових дана наредбу, којом наређује да се у неким реалкама у Угарској предаје латински језик, разуме се као необвезни предмет. За сада се увађа латински језик у две пештанске, па онда у пожунску, сегединску, кашавску, тамишградску, арадску, печујску, шопроњску, и велико-варадинску. Је ли то баш нужно било? Ето г. министар каже да је нужно, зато, да могу и реалци, ако им се прохте кад-год, да уче права или медецину.

Ватра. На велики петак догодила се велика несрећа на државном добру Брезови. Тамо је букнула ватра, те је за тили час изгорело 13 кућа. И фабрика гвожђа била је у опасности, да изгоре, но спашена је. Ватра је потекла из непажње.

Улична борба у Загребу. Пишу нам из Загреба: О ускршњим празницима поднапили се војници овдашње 16. и 53. регементе, па се споречкали. Из речи излеже се читав бој. Из касарне дође читава компанија да умири кавгаџије. Ови дочекају војнике сабљама, а ови отпочеше паљбу. Том је приликом један од кавгаџија погинуо а више њих су рањени.

Одбор болничке задруге трговачке омладине у Новоме Саду после главне скупштине држане 1. фебруара о. г. држао је до сада две редовне седнице у којима је нужне предлоге у корист задруге решавао, и стање задруге за јануар, фебруар и март прегледао, које се по задругу у повољном стању налази. — Задруга је почетком о. г. 55 редовних чланова бројала, а у течају та три месеца придошло је 9 нових, и то: Јулиус Крајнер, Феликс Силаши, Миша Ристић, Армон Левингер, Радослав Петровић, Георги Теодор, Јован Падубски, Теодор Турински и Ђорђе Петровић. Од редовних чланова избрисано је 3 члана, и то: Сава Христић својевољно избрисо се, а Стеван Цимерман и Франц Корел због одласка из Новог Сада, и по том је задрузи за 1. април 61 ред. чланова остало. Од 64 ред. чланова до 1. априла боловало је 13, од којих су 3 у задружној болници лечили се, и здрави из ње отпуштени. Задружни лекар прописао је 56 рецепата, који у лекарници 24 фор. 18 новч. износе. — Задруга је у течају јануара, фебруара и марта имала ова примања: од прилога редовних чланова 86 фор. 50 новч., од прилога чланова потпомагача 98 фор., од уписина нови чланова 9 фор., од добровољних прилога 25 фор. (овај прилог приложила је Новосадска штедионица) укупно 218 фор. 50 новч. — Издавања имала је ова: на плату лекара 50 фор., на плату послужитеља 30 фор., на купке 2 фор. 10 новч., на кост 9 фор. 81 новч., на штампу 10 фор., на грејање соба 9 фор. 10 новч., на разна издавања 14 фор. 22 навч., укупно 125 фор. 23 новч, кад се издавања од примања одбију, показује се сувишак од 93 фор. 27 новч., којем, кад се домете готовина 2336 фор. 79 новч. од прошле године, онда за 1. април показује се готовина од 2430 фор. 6 новч.

Кратке вести. У Пожуну је полудио женијални новинар Хофер. — Из Меца јављају, да се тамо чине успешне пробе, са новом ваздушном лађом („луфтбалоном“) коју тера електрицитет, а даје се по вољи управљати. — У селу Дромбаду изгорело је 17 кућа. — У Пешти је изгорела Конова и Фридова фабрика. — У Ђуру је био један случај колерине. — У Ђула-Фехервару увешће се електрично осветлење. — Купатило Радаји изгорело је. — У Петрограду је умро чувени руски сликар Иван Николајевић Крамској. Знамените су му слике: Поход Олегов на Цариград, затим „Ловац у заседи“ и „Христос у пустињи“. — У М. Станковцима умро је словачки родољуб учитељ Павле Микулик у својој 66 години.

☛ **Због ускршњих празника изаћи ће идући број „Заставе“ место у уторак, у среду, која иде.**

ПРИПОСЛАНО.*)

Кад се дира у поштење, да заоштрљимо перо.

Напао нас је г. Л. Гавански председник, г. Ђорђе Р. Стефановић и г. Лаза Каћански у 40. бр. „Браника“, где стоји, да нас „два изасланика лажне већине крупну и пуку лаж пред јавност износимо“, кад смо опуномоћили да изјави уредништво „Заставе“, „да је сад постојећи, попуњени и изнова конститујисани одбор крупну и пуку лаж у својој изјави у 39. бр. „Браника“ дао“.

Да по ново докажемо, како је оно и опет истина била, кад опуномоћисмо уредништво „Заставе“, да фактичну мањину одборску жигоше лажном, то ево нека говоре сами одборници, који постадоше слепо оруђе одборске мањине.

Г. Сима Николић прочитао је и својеручно потписао изјаву, што је била штампана у „Застави“ од 1. априла о. г. — Ако г. С. Николић није био при здравом разуму, кад је нашу изјаву потписао — онда је друга ствар. Но ако је знао, шта је потписао, па поред свега тога изјавио у 40. бр. „Браника“, да „припрема дневног реда припада људима, који су на том послу стручнији“, и отцепио се од већине одборске, то му довикујемо, да је ердељски тањир и дајемо му јавно testimonium paupertatis!

Г. Ника Н. Николић изјавио је у истом броју „Браника“, да је у одборској седници на Цвети био одлучно против предлога Везилићева, у ком се каже, да уђу у дневни ред познатих пет тачака. А зар се не сећате г. Нико, да сте рекли, ако се у пријави, што је новосадска конференција поднела одбору, каже, да ће на збору бити речи о претресању бечкеречког програма, онда ћете ју усвојити, но ако тога нема, да сте за слободу говора. У пријави није тога било, ergo? Или мислите ви господине, да се може седити на две столице? Но то још није све. Ви рекосте пред сведоцима, да иступате из одбора. Хоћете ли дакле очи у очи? То прелази сваку меру пристојности, кад иступате из одбора, а овамо записник мањине потписујете.

Морамо вас оба господина јавно запитати: где је ум? Или су вам ваљда обећана каква златна брда?.....

А г. г. Лазу Гаванског и Ђуру Р. Стефановића питамо, ако искре поштења имају, нека кажу, колика је разлика између нашег и њиховог поштења? Г. Лази Каћанском велимо: „Најео се попе, па сад хоће проте!“

То је наш одговор на оне три изјаве у „Бранику“. —

Ово „припослано“ шиљемо „Застави“ и „Бранику“.

У Сентомашу, 2. априла 1887.

Јеврем Пивнички.
Лазар Стоић.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

Трговина.

= **Нови Сад**, 4. (16.) априла. Преко целе велике недеље било је доста посла на нашој пијаци житарској. Пшеница и кукуруз се пазари; зоб и јечам се и непита. Пшеница је одржала цену, али је кукуруз попустио и горе и доле. Код нас се плаћа пшеница прва 9 ф., средња 8 ф. 80 н. Зоб 5 ф. 50 н. Јечам 5 ф. 50 н. Кукуруз 5 ф. 10—20 н. Све од 100 кгр.

Производи по пређашњој цени а мање продаје.

На месарској пијаци ванредно много робе. Данас на вел. петак православни било је до 2000 к. јагњаца. Продаја врло тешко и слабо ишла. Посета пијаце слаба тако, да се не памти да је тај дан од више година. Теоци 8—16 ф. од ком., јагњци 4 ф. 50—10 н. од пара.

Свињи тешки 39—40 н., средњи 39—40 н., лакши меснати 40—42 н., од 1 кгр.

Време променљиво кишовито. Вода у Дунаву надолази.

*

У **Будимпешти** 3. (15.) априла. Мање нуди пшеница, млинови су резервисани, покрај лабаве тенденције само неколико хиљада м. ц. пазарено са непромењеном ценом. Јечам и кукуруз лабаво стоји. Зоб нуђена са 5—10 н. јевтиније.

Пшеница за пролеће 9 ф. 26 н., за јесен пшеница 8 ф. 26 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 26 н. Зоб за пролеће 6 ф. 2 н. Зоб за јесен 6 ф. 68 н. Репица кол. за септ.-август 11 ф.

*

На марвеном вашару недељном било је 3399 ком., које крупне, које ситне марве за кланицу. Од овог догона продано је 1007 ком. волова, 573 ком. крава, 98 ком. бивола, 52 бика, 975 ком. телаца и 695 ком. јагњаца. Плаћани волови 180—340 ф., краве јалове 140—200 ф. од пара; музаре краве 80—210 ф. од ком., биволи 120—240 ф. од пара; бикови 80—220 ф. од ком., теоци 6 ф. 50—20 ф, 50 н. од ком., јагњци 3 ф 50—4 ф. 50 н. од пара. Месо воловско 46—52 ф., кравије 42—46 ф. од 100 кгр.

*

У **Штајнбруху**, 3. (15. априла). У оборима је 84.960 ком. свиња разне сорте. Посао без промене. Плаћани угарски теш. мат. 47—48 фор., млади теш. 50—51½ н., средњи 50—51 н., лаки 49—50 н. српски транзито теш. 48—48½ н., средњи 48—49 н., лаки 48—49 н. од 1 кгр.

*

На овчијем вашару одржаном у **Пожуну**, 2. (14. априла) било је само 1309 ком. оваца разне пасмине. Цена је повишена. Плаћани шкопци за извоз 17 ф. 50—24 ф. 50 н. од пара; нестрижене извозне овце 40—43 н. од 1 кгр., стрижене извозне 37—39 н. од 1 кгр., угар. за потрошњу 10—14 ф. од пара; 33—36 н. од 1 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 4. априла.

Дукати — — — — — — —	5·93
Наполеондори (20 франака) — — —	10·01
4% угарска златна рента — — —	102·60
5% „ папирна „ — — —	88·35
Немачке држ. марке — — — —	62·20

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 4. априла у вече.)

Будимпешта. У сабору данас министар земљорадње обрта и трговине поднео ветеринерски закон.

Лондон. Приликом расправе о ирском закону изјавио је Сундрсон, да Парнелисти стоје у свези са разбојницима. Заступник Хиљ назвао је Сундрсона за то лажом. Пошто Хиљ не хтеде да повуче реч натраг, закључи парламенат, да га искључи са 118 против 52 гласа. Хиљ напушта парламенат праћен усклицима од стране Парнелиста, а заступник Сестон затим назва Сундрсона подлом кукавицом и лажом. Сестон је најпосле повукао реч натраг.

Софија. Данас је потписана конвенција, којом се коначно решава бреговско питање. Потписали је бугарски министар спољних послова и српски заступник.

ТРГОВЦИМА.

Предходна конференција за трговачки збор одржаће се други дан Ускрса пре подне у 11 сати и то у дворани овдашње срп. црква. општине.

Исправак.

У прошлом броју „Заставе“ треба под изјавом Славку Милетићу да стоје ова имена: Ђорђе Грчки и Живан Гачулић, место Ђорђе Илкић и Живан Гечерић.

вала онога, који би пређе за љубав Кристину, да ју није добио, сву планину побунио.

Криста дотрча на брежуљак пред кућерком; сва се задувала од умора.

У кућерку светлост а за столом она — а код ње опчињени Ђура — муж Кристин — муж њен пред богом и пред људима.

Криста би можда дрекнула, да није —

Обазрела се, чула некакво шуштање и полугласно мумлање.

Неко се тамо негде бактао око нечега.

Криста погледа боље те таки одјури у воћњак.

То је Јоза Јакубец.

Муж Дорин бактао се код старе крушке око неке старе шкљоцаре пушке, бог зна, из које још војне!

„Боме ћу их убити — и њу и њега — убићу их обоје — њу ћу узети, па ћу је — а шта ми је стало до тог сељака — убићу га — убити. —“ Тако је мумлао Јоза у пијанству; час па би и узвикнуо. Ударио о земљу неку грану, васловио на њу стару пушку, па циља — у прозор.

Тамо су Дора и Ђура.

„Погле, они тамо рука о руку а ја — ја прави муж — ја ништа. Мени каже: „Нај, па купи ракије, па пиј, честито се напиј!“ а за тим — за тим ми се друштво смеје — кажу да сам мамлаз — ја мамлаз? — Та убићу је — па и њега — обоје!“

Све је то Криста слушала и свака јој је реч терала хладан зној на чело.

Ко је то само рекао Јози? Сваки је мислио да је њему све једно, само кад има доста ракије а он (разуме се, да му је и тај бес дошао при ракији, ваљда услед силног пецкања веселе браће) он се наједанпут пробудио јер у њему је беснила она страст, с које је Ђура на своју жену заборавио.

У Јози се боме та страст разбудила већ давно, расла је и расла до сад — и гле, Јоза нишани у окно, запиње петла и — —

Јоза не погоди.

Неко је скочио, тргнуо му руку а пушка скренула те пукне некуд у снег чак иза воћњака.

Одзив тога пуцња разлегао се по окомку, затутњао је у доњи — али оно двоје, којима је био намењен, ништа нису ни слутили.

Јозу збунио нагли, изненадни нападај, те стоји код старе крушке а очи избуљио.

За часак само — док не познаде Кристу.

„То си дакле ти — његова жена? Видиш ли, погледај, тамо је твој муж код моје жене — а ти их бравиш — охо, ја ћу их ипак убити — чујеш — ал не, не, нећу их убити —“ и поче се смешкати Јоза.

Нешто му пало на памет.

„Чујеш ли, нећу их убити. Кад је она тамо неверна мени, а он неверан теби, хајде, лепа Кристо, седнимо једно уз друго баш као и они, хајде.“

И Криста осети, како се дуге руке Јозине у тој страшној тами дотичу њенога тела и осети његов врући дах.

Тако, дакле, да прође она, чија је једина помисао Ђура, једини њен Ђура? Никад ни до века — она му неће бити неверна!

И настаде борба.

На једној страни жена што је очувала живот свом мужу а сада брани част своју — а на другој Јоза пијан од ракије и од страсти.

Борба та не трајаше дуго.

Оно двоје тамо, Дора и Ђура, ипак чуше, да се тамо на пољу у воћњаку збива нешто. Јозу је непрестано одбијала чврста рука жене, којој је давала снаге помисао, да брани част домаћега огњишта. Кристинина рука гурала је Јозу непрестано у снег. Пијани јунак стаде већ рикати од беса.

И када је у страсти рикнуо, сину светлост у вратима од кућерка, а да Дора и Ђура нису у тој тами светлошћу обасјани, видели би красно нешто:

У снегу сваљеног Јозу а над њим замахнула руком Криста — верна жена.

Престала је за часак да одане. Данашњи двоструки напор ју је уморио, одвише уморио.

Стала да одане.

Пријало јој одмарање.

Али се ето приближава онај, за кога се све то догоди — он ће видети њу, сада тако лепу, узеће је за руку — па ће је одвести тамо доле и нова срећа ће да процвати обојима.

Да ли ће ју одвести?

Тек што је први зрачак те светлости, што се све више приближивала, одсијнуо у снегу пред Кристом, окрете се она и не хтеде остати ту, — ту ју не сме видети нико — нико, а најмање она — и он, муж њен. Криста трчаше од кућерка Дорина из воћњака даље и даље — није ни мислила камо. Трчала је с окомка. — — —

* * *

Још тог истог вечера нађоше „газдарицу“ са добра Плишћилова полумртву под окомком! Како се залетила, није се могла зауставити на окомку снегом и ледом покривену, а сада — сад сам ју видео — сад је ту лежала та красна Криста. Бледа као смрт те искрекидано дишући час по зајечи: „Не — не — ја му нећу бити неверна — чујеш ли — драгане — нећу —“.

А „драган“ је то чуо и бога ми имала га је и зашто мучити туга, имао је зашто грувати се у чело и чупати своју лепу, кудраву косу.

И верујте, да Криста није оздравила, Ђура би пресвиснуо. Ал кад се укочена Криста повратила, кад се после дугог времена први пут осмехнула и кад је тим осмејком све опростила — стао је Ђура пред икону тамо у прочељу велике одаје и заклео се живим богом, да неће од сад шврљати по окомку, да неће ни коракнути од своје Кристе.

А Ђура је и одржао заклетву. — — —

Недавно сам видео Кристу. Било је то тада по четврти пут. Верујте ми, нема јој у газдалуку равне! Опет јој на усницама онај блажени осмејак, опет оне враголасте рупице у образима. Блажена жена! Али је и заслужила ту срећу!

Показала је, како жена љуби. — — —

Праг, 29. марта 1887. год.

С ческог превео **С. С. М.**

ПРОСЛАВА
25-ГОДИШЊИЦЕ
СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА
У НОВОМ САДУ.

I. ДАН.

У понедеоник 6. (18.) априла 1887.

I. Поздрав дра Лазе Станојевића, начеоника.

II. Пролог, од Милорада П. Шапчанина, говори Д. Ружић, управитељ српске народне позоришне дружине.

III. Свечан говор, говори А. Хаџић, подначеоник.

IV. Пријатељи. Шаљива игра у 1 чину, од Л. Лазаревића.

II. ДАН.

У уторак 7. (19.) априла 1887.

I. Избирачица. Шаљива игра у 3 чина, с певањем, од Косте Трифковића.

II. Преки лек. Шаљива игра у 1 чину, написао Мита Калић.

III. ДАН.

У среду 8. (20.) априла 1887.

ВЛАДИСЛАВ.

Драма у 5 чинова, од Ј. Ст. Поповића.

Г. Адам Мандровић, равнатељ хрватског народног земаљског позоришта у Загребу у насловној улози као гост.

IV. ДАН.

У петак 10. (22.) априла 1887.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, од дра Лазе Костића, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића.

Г. Адам Мандровић, равнатељ хрватског народног земаљског позоришта у Загребу у улози Иве Црнојевића као гост.

V. ДАН.

У суботу 11. (23.) априла 1887.

Први раздео.

1. Сеоба српска. Драмат у 5 делова, од Ђ. Јакшића. (III. део. 1 појава.)
2. Немања. Драма у 5 чинова, од дра Јована Суботића. (III. чин. 4 појава.)
3. Демон. Повест и алегорија у 8 чина, написао др. Милан Јовановић. (Први део: Кобна војна. I. појава.)

Други раздео.

1. Краљ Вукашин. Хисторијска драма у 5 чинова, написао Драгутин Ј. Илијић. (I. чин. Прва појава.)
2. Цар Лазар. Трагедија у 5 чинова, од Матије Бана. (IV. чин. Прва појава.)
3. Ђурађ Бранковић. Драма у 5 чинова, од К. Оберњика, за српску позорницу прерадио Ј. Ђорђевић. (III. чин.)

Трећи раздео.

1. Стеван последњи краљ босански. Историјска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић. (III. чин. Прва појава.)
2. Преходница српске слободе, или српски хајдуци. Трагедија у 5 чинова, написао Ђ. Малетић. (Први чин. Четврта појава.)
3. Сабља Краљевића Марка. Алегорија у 2 дела, с песмама, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка. (VII. слика: Српско славље.)

Г. Тоша Јовановић, редитељ кр. српског народног позоришта у Београду у улози „Краља Вукашина", „Ђурђа Бранковића" и „Миљка Мрконића" као гост.

VI. ДАН.

У недељу 12. (24.) априла 1887.

БЕСЕДА С ИГРАНКОМ.

На беседи ће суделовати посебице и заједнички ова певачка друштва: велико-кикиндско „Гусле", певачко друштво из Карловаца, Митровице и Новога Сада. Осим тога певаће на беседи две песме г. Стеван Дескашев, певач на народној хрватској опери у Загребу.

УПРАВА
српског народног позоришта.

НА ЗНАЊЕ
СТРАНЦИМА, КОЈИ ДОЛАЗЕ НА ПОЗОРИШНУ ПРОСЛАВУ.

Сви позвани гости ради својих станова, а тако исто и сви они, који би хтели што дознати, нека се изволе потрудити у позоришну писарницу у згради позоришној, где ће им за цело време прославе позоришне на то одређени сталан одбор давати нужна обавештаја и упутства.

Управа срп. нар. позоришта.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

НА ЗНАЊЕ.

Браћи свештеницима, сл. црквеним општинама и осталим предплатницима јављам, да сам моју књигу

ДОПОЛНИТЕЛНИ ТРЕБНИК

у штампу дао, и да се још сваки на њу предплатити може.

У Иригу на Цвети, 1887.

Васа Николајевић,
парох.

Јавна захвала.

Јављајући свима сродницима, пријатељима и познаницима да ми се нигда незаборављени супруг **Васа Црквењаков** срп. народ. учитељ у Тарашу после дугог и тешког боловања у 28. години живота, 26. марта о. г. у вечност преселио. Уједно овим изјављујем свима који су га до гроба испратили своју најтоплију благодарност, понаособ пречаст. г. г. Божи Милошевићи пароху из Меленаца, Стеви Мирковићу пароху из Кумана који је и утехе пуну беседу држао, и Јоци Јовановићу ђакону из Меленаца који су заједнички при опелу чинодејствовали, даље г. г. учитељима: Гени Петровићу, Глиши Перићу, Андрији Јовановићу, Васи Луцићу, Влади Стефановићу и гђци Н. Крстоношићевој који су из почасти при погребу и опелу појали.

Хвала још једном свима на учешћу.

У Тарашу 27. марта 1887.

Сида Црквењакова
удовица

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Смрћу Васе Црквењакова учитеља, упражњено је учитељско место на срп. нар. вероисповедној школи у Тарашу.

Учитељ има осим дужности које су са редовном и повторном школом скопчане, и дужности певца у цркви вршити, децу појању, вртарству и телесној вежби обучавати, перовођа је и рачуновођа црквено-школске општине.

Потражитељи ће имати доказати молбеници прикљученим доставерним исказима: 1. Да су свршили срп. учитељску школу у Сомбору, и у опште да законом прописану квалификацију имају, и да су испит из мађарског језика положили. 2. Да ли су ожењени или не? и ако су колико деце имају? 3. Какве језике говоре, и каквим језицима су кадри децу поучавати. 4. Јесу ли и где су до сада служили, колико времена и са каквим успехом? 5. Да ли су потпуно здрави? 6. Да су безприкорног владања.

Потражитељи који се општини лично покажу имаће призрења.

Пристојба је: 1. Годишња плата 400 фор. 2. За повторну школу годишње 30 фор. 3. За перовођство годишње 25 фор. 4. За рачуновођство годишње 16 фор. 5. Слободан стан састојећи се из две собе, предсобља, кујне, коморе, штале, шупе, авлије и поред стана 300 □ баште. 6. Ужива 5 катастралних јутара добре орање земље, на коју општина плаћа државни данак и пристојбе. 7. Од укопа кад позват буде 1 фор. од парастоса 50 нов.

Молбенице се имају за 6 недеља од дана првог уврштења овог стечаја на срп. православ. школски одбор у Тараш via Кумане, торонталска жупанија упутити, и морају својеручно написане бити.

Изабрани учитељ биће обвезан 1. августа о. г. по стар. место заузети, и од тога дана припадаће му горња пристојба.

Из седнице школског одбора срп. прав. црк. општине у Тарашу 30. марта 1887.

1—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

У штипендијској закладу покојног дра Ђорђа Пантелића расписује се стечај на једно упражњено место, с роком од 4 недеље, т. ј. до 9. маја 1887. Штипендија исте закладе за сваког питомца износи ф. 210 — словом две стотине форината а. вр. коју штипендиста у 10 месечине узрока унапред прима.

Компетовати могу на ову штипендију ђаци Срби православне вере из Аустро-Угарске из више гимназије и реалке као и слушаоци на универзитету.

Рођаци покојног фундатора дра Ђ. Пантелића са једнаком класификацијом имају првенство.

Компетенти ваља уз молбеницу да донесу 1.) крштено писмо 2.) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама 3.) школске сведоџбе од последња два школска стечаја и 4.) сведоџбу сиромаштва, у којој треба да је означено и то колико деце родитељи молиочеви имају.

По правилима исте штипендијске закладе, питомац исте несме имати осим те никакву другу штипендију, и осим тога мора се сваки ома по избору обвезати, да ће се у свему владати по правилима за исту штипендијску закладу, која му се одма по избору достави.

Из II. седнице црк. одбора 5. фебруара држане.

У Земуну, 28. марта (9. априла) 1887.

Књиго- и перовођа. 3—3 Председник.

Стеван Зарић. **Петар Петровић.**

СПЕЦЕРАЈСКА И ПАМУКА ТРГОВИНА
А. Д. ЈОВАНОВИЋА
У ЗЕМУНУ

потребује једног старијег помоћника. Ступити може одма, или најдаље до 1-ог маја т. г. 1—2

ЈОДНО КУПАТИЛО ЛИПИК.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Др. СИМА ПАВЛОВИЋ

бивши главни физик сомборски

ординира у овогодишњој купалиштној сезони у јодном купатилу Липику (у Славонији).

БОЛЕСНИКЕ ПРИМА:

У Липику: од 7—8 сати у јутру и од 6—7 сати по подне.

У Пакрацу: (у Крњајићевој кући) у све остале сате преко дана. 1—6

ПАЈА АРСЕНИЋ
У ИЛОКУ (у Срему)

препоручује своје добро снабдевене подруме са **свакојаким црним, белим и шилер** (столним и дезертним) **вином, правом сремском шљивовицом и коњаком,** како у бурадима, тако и у бутелама, **комовицом ракијом и правим винским сирћетом.**

Опширне ценовнике шаљем на захтевање свакоме **бадава и франко.** 4—5

Др. ЛЕМАНА
помада и водица за лице и руке.

Ово изврсно и нешкодљиво средство, што даје и одржава чисту лепу кожу, од велика је употреба против свих болести коже, против пега, лишаја, бубуљица, жута и сунцем опаљена лица, у опште против свих нечистоћа коже што руже лице. Оно га чува од сунца и оштра ваздуха и даје му, кад се дуже употреби младалачку свежост и нежност.

С тога што се то средство веома много троши, могу штовану публику увек **добром и свежом** помадом и водицом послужити. 1 тегла помаде 50 нов. од 6. тегле франко поштарина, 1 флаша водице 50 нов., 1 кутија пудера 60 нов., 1 сапун против пега 45 нов. Препродавци добиће велики рабат

ХР. ДИМИТРИЈЕВИЋ,
лекарник у Н. Саду.

6 10

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЈЕФТЕ ОСТОЈИЋА
У РУМИ

потребује једног млађег помоћника који може одма ступити. 3—3

Објава лицитације.

„Заложница" јавља овим да ће се 9. (21.) априла 1887. год. у 9 сахати пре подне под руковањем судског изасланика на јавној лицитацији **продавати заложене ствари** којима је рок откупу 8. (20) априла **истекао.** П. н. купци дакле учтиво се позивају овамо.

Странке, које би још воље биле своје пале ствари да искупе или да рок залози продуже, позивају се овим, да то учине најдаље до 8. (20.) априла.

У Новом Саду месеца априла 1887.

1—1 **Игњат Вајнфелд.**

ШЕГРТА
СА ДОБРИМ ШКОЛСКИМ СВЕДОЦБАМА
потребује
Д. КОЛА
за своју
СПЕЦЕРАЈСКУ РАДЊУ У НОВОМ САДУ. 2—3

ОБЈАВА.

Сремско-карловачка штедионица продаваће 12. (24.) априла о. г. у 2 сахата по подне у стану завода на јавној лицитацији: 826 литара ракије и 5152 литре црна вина.

1—3 **УПРАВА.**

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
М. ПЕТКОВИЋА
У ИНЂИЈИ

потребује једног млађег помоћника и два шегрта. 2—3

ОГЛАС.

У врдничком угљенику има уз готов новац на продају овог угљена, рачунајући цену од места по метарској центи:

Угаљ у комаћу — — — —	60 нов.
Угаљ излупан (Förderkohle) —	45 „
Угаљ ситан истучен — — —	30 „
Угаљ, одпадци од већег комада	12 „

2—3 **УПРАВА.**

Велико, добро сортирано стовариште моде-бордура, пархета, креаса, румбургског и холандског платна, креветних хаљина, чаршава за столове, салвета, марама од памука и вуне.

! ЈОШ НИКАД ДОСАДА !

Један комад памучног платна (Baumvolleinwand) I риф широко (30 рифи) ф. 3.75
Један комад памучног платна 5/4 рифи широког (30 рифи) . . . ф. 4.45

Осим тога продајем док га има:

Један комад памучног платна широко 1 риф (30 рифи)	ф. 4.70
Један комад памучног платна широко 5/4 рифи (30 рифи)	ф. 5 40
Један комад платна од „Гарна" 1 риф широко (30 рифа)	ф. 5.—
Један комад платна од „Гарна" 5/4 рифи широко (30 рифи)	ф. 6.20
Један комад „креас"-платна (30 рифи)	ф. 5.—
Један комад шифона (30 рифи)	ф. 4.75
Један комад платненог оксфорда 30 рифи	ф. 5.25
Један комад платненог сефира 30 рифи	ф. 6.20
Један риф изврсног угаситог или плавог глатког паркета	—.10
Један риф изврсног двоструког паркета	—.15

При прегледу ових цена, уверће се сваки, да друга мануфактурна трговина није у стању тако јефтино робу продавати, као

В. АДАМОВИЋ,
ТЕМИШВАР, ГЛАВНА ПИЈАЦА.

8—10

У врло великом избору изврстних, најлепших и правих сатина (Waschechten Mode Bordüren Satins.)

Одликовано на 15 изложба с највишом наградом (често ниједобио ни један други предмет таку награду) напослетку у Лондону 1883. год. са две велике златне медаље за каквоћу зејтина и за начин произвађања.

ПЕТЕРА 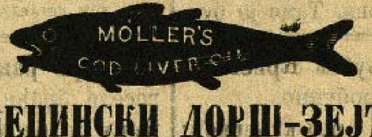 МЕЛЕРА

НАЈЧИСТИЈИ МЕДЕЦИНСКИ ДОРШ-ЗЕЈТИН ОД ЏИГЕРИЦЕ

Овај зејтин пажљиво се прави у Милеровим сопственим творницама из фришких здравих џигерица Доршриба. Зејтин је по вкусу и мирису врло пријатан, а најтоплије је препоручен од првих медецинских капацитета због лаког сваривања, нарочито за децу.

Цена 1 фор., 6 боца шаље се поштански неплаћено. Препродавци добијају рабат.

Добити се може у свима апотекама и трговинама дрогерија ове монархије. На велико (en gros) код генералног слежишта за Аустро-Угарску: Роберта Гехе у Бечу (**Wien, III. Heumarkt Nr. 7.**)

У Новом Саду: у апотеци К. Б. Грозингера. 8—8

ТЕЛЕГРАМ
М. НАЈМАНА из БЕЧА
Fleismarkt број 16., постоји од 1844 г.

ФИЛИЈАЛА ЗА НОВИ САД

у кући г. **Ђорђа Ф. Недељковића,** на главној пијаци бр. 24—25.

НАЈВЕЋЕ И НАЈЉОЈЕ, ПО НАЈНОВИЈЕМ УКУСУ СТОВАРИШТЕ

мушких, женских и дечијих хаљина по врло умереној цени.

Поштовану господу и госпође, који на прославу **25-годишњице српског народног позоришта у Нови Сад дођу, учтиво умољавам, да моју радњу посетити изволе. и да се о финоћи и каквоћи, о великом избору, а поглавито о јефтиној цени лично увере.**

Најбољи је доказ моје солидности што, осим у Бечу и у Н. Саду, још имадем следеће филијале: на Ријеци (Фијуми), у Загребу, Сарајеву, Темишвару, Београду, Нишу и Осеку.

Господу, која желе по мустри хаљине поручити, у стању сам са великим избором мустри поштом послужити, те по истима одело могу изабрати. Поруке брзо и тачно извршујем.

4—12

Власник и издавалац Милија Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.